

תיקוני עירובין

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 264
השון תשפ"א

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

הפתרון שעושים בעירובים השכונתיים הוא, שמעמידים לחיים לפני העמוד, והלחי הזה אינו לחי של הגמרא שעושים בפתח של מבוי, אלא הוא כמו עמוד קטן שגבהו י' טפחים, ומכוונים אותו תחת החוט, וכותב השו"ע (סי' ס"ב סי"א) שהוא נחשב כמו עמוד שמגיע עד החוט, וממילא העמוד הגבוה משמש רק לחלק הטכני להחזיק את החוט, אבל מצד ההלכה הלחי הוא העמוד של צורת הפתח. ולכן לא יפריע לנו שהעמוד עקום, רק צריך לדעת לכוון את הלחי תחת החוט. במקרה זה לא ניתן לעשות גם את הפתרון הזה, כיון שהעמוד נוטה כלפי הרחוב יותר מחצי מטר, וא"כ אם נעמיד לחי קרוב לעמוד, הוא לא יהיה מתחת החוט, אלא הלחי צריך להיות רחוק מהעמוד באמצע המדרכה, במקום שבו מתחיל החוט, ואי אפשר להעמיד את הלחי שם, לחסום את דרך הרבים, [בפרט שצריך לסתום את הפירצה בין הלחי לעמוד ולגדר]. במקרה זה הפתרון הוא רק להחליף את העמוד הדק, לעמוד חדש רחב ויציב.

החוט מחליק כשאין מסמך בראש העמוד

במקביל לעמוד הנ"ל, היה עמוד נוסף שעמד יחסית ישר, אבל היתה בו בעיה אחרת, שגם היא נובעת מחמת ההשתמשות בחומרים שאינם מתאימים. העמוד היה מברזל גבוה כנ"ל, ולא היה מעל הברזל מקום

החוט שהחליק מראש העמוד שאינו תקין

מסודר לקשירת החוט, עם וי או מסמר, אלא סיבבו את החוט סביב לעמוד, ותפסו אותו כדי שיעמוד מעליו, אך זה היה בזמן ההתקנה של העירוב, כעת שהגענו לבדוק את העירוב, שמנו לב שהחוט החליק לצד של העמוד, וזה דבר שמעכב את העירוב. בהרבה מקרים כאלו, האחראי שרואה את הדבר אומר לנו, מה הבעיה אני ירים את החוט בחזרה למעלה מעל העמוד. אבל זה לא פתרון כלל, כי יעבור מעט זמן, הרוח תנדנד את החוט והוא שוב יחליק לצד, ולא ישימו לב אם העירוב ייפסל. כמו כן אם יקרע החוט ויבואו לקשור חוט חדש, לא יהיו עירניים לכך, לשים לסטייה כל כך קטנה, שבעצם הכשרות כולה תלויה בה [ובנוסף עדיין ישאר הבעיה של נטיית העמוד מתחת החוט, והנדנדו של החוט].

הפתרון לדבר זה, לעשות את העמוד בצורה מקצועית בהתקנת עירוב. דבר ראשון שיהיה מעל העמוד מקום לקשירת החוט, ע"י שני ברזלים כצורת v, כדרך שעושים בזמנינו בכל העמודים החדשים במקומות המקצועיים. אבל יותר מכך נכון להחליף את העמוד, שלא יהיה ברזל דק שטבעו להתעקם, אלא עמוד רחב (3 צול) כפי שמקובל אצל העוסקים המומחים, ולחבר אותו בצורה ישרה.

תיקון עירוב שכונתי בעיר של אברהם אבינו

בהמשך לפעילות הארצית לחיזוק העירובים השכונתיים, בקהילות של בני התורה ברחבי ארץ הקודש, הגענו בשבוע זה לעיר הדרומית "באר שבע", שבשבועות אלו אנו קוראים עליה בתורה, שאברהם אבינו גר בה, וקרא את שמה באר שבע, בעת שכרת ברית שלום עם אבימלך, ונתן לו שבע כבשות צאן. בודאי יש בענין הזה דברים עמוקים וגבוהים, מה הענין בשבע כבשות, ומדוע זה הסמל של הברית שכתרו ביניהם, עד כדי שעל זה נקרא שם העיר, ולא על שם הברית עצמה. ואכ"מ.

שילט התלוי על חוט העירוב בבאר שבע

בעיר זו שוכנת שכונה חרדית וותיקה, הכוללת מאות משפחות יקות, עם כמה בתי כנסת, וכולל אברכים, וכמובן גם עירוב של הקהילה, שרבים מבני המקום אינם מטלטלים בעירוב של העיר, וסומכים רק על העירוב המצומצם שבקהילה.

בשכונה זו, כמו בהרבה שכונות, הציבור אינו יודע להעריך את חשיבות העירוב השכונתי, ויותר מכך אינו יודע שהוא דורש תחזוקה, הרי עשו אותו וזהו. ובאמת יש דבר מענין בעירוב הזה, שיש לחיים שעשויים בצורה מאסיבית וחזקה מאוד, ויש מקומות שהלחי עשוי מאבן, או מיציקת בטון חזקה, ובכל זאת לצערינו יש בו הרבה דברים שדורשים תיקון דחוף. האחראי על העירוב הרב מיכאל שליט"א, בעל משרה תורנית, מקדיש מזמנו היקר לטפל כשצריך, אבל אין לו אמצעים ותקציבים לעשות את העירוב עם עמודים טובים כנהוג היום, ולכן נתן את העבודה לבעל מלאכה שהתנדב לעשות אותה כמעט בחינם, והוא עבד עם כל הרצון הטוב והמסירות, ועשה כאמור לחיים חזקים, אך היה חסר את הידע המקצועי של עירובין, שבזה תלוי כל הכשרות. הדבר הזה חוזר ומלמד אותנו על החשיבות וההכרח לעשות את העירובים ע"י מומחים לעירוב, ולא רק בעלי מקצוע, כי לפעמים שינוי מסוים יכול לגרום הפסד גדול.

עמוד דק מתעקם, ולא מועיל לחי

נביא כאן דוגמא, כדי ללמוד ממנה לתועלת למוקמות אחרים. באחד מהמקומות עשו צורת הפתח ארוכה, עם עמודים גבוהים במיוחד, כדי שהחוט לא יקרע ממשאיות ומנופים וכדומה, וכך העירוב יחזיק יותר מעמד. אבל העמוד נעשה מברזל דק מאוד, [פרופיל 40 מ"מ], שתוך זמן קצר העמוד התעקם הרבה מאוד, עד שניכר לכל שצריך לתקנו, אך אין להם את האפשרות לכך. והנה בענין שיעור העקמימות של עמוד עקום, כידוע שבעירובי השכונות מקפידים אפילו על עקמימות קטנה, שלפעמים אינה ניכרת לעין רגילה, והטעם הוא על פי מה שמבואר בחכמת שלמה (להגר"ש קלוגר זצ"ל, הנדפס בגליון השו"ע סי' ס"ב סי"א) שצריך שהחוט יהיה מכוון כנגד החלק התחתון של

עמוד דק שהתעקם הרבה מאוד

העמוד, ולא מספיק שמחבור על ראש העמוד, כי עיקר העמוד הוא הי' טפחים התחתונים, [שממנו אומרים גוד אסיק עד החוט], ולכן צריך שהחוט שהוא המשקוף יהיה כנגד החלק התחתון, ולפי"ז ככל שהעמוד יותר דק, הרי כל נטיה קטנה בעמוד, יוצא שהחוט אינו כנגד החלק התחתון.

השבוע לא רק נספר לך	התיקון הוא שלך
השבוע נשתף אותך,	ונעשה בשליחותך
או בעצם אתה תשתף אותנו!	ואנחנו נבצע אותו טוב ומהר

התקנת עמוד חדש בבאר שבע 700 ש"ח
התקנת לחי 250 ש"ח
שיפוץ כל העירוב 18,000 ש"ח
לא כל יום מזדמנת זכות כזו
פנה עכשיו למוקד 054-8483320
 בתרומת עמוד בעירוב, ניתן לקבל פירוט התכנית

האפשרות שלך לצבור זכויות של קהילה שלימה

מוקד העירוב פנה בימים אלו אל האחראי המסור, והציע לו את תיקון העירוב. האחראי שמח מאוד ואמר, "כל דבר שאפשר לשפר ולהוסיף, המסייע יבורך משמים". הפעם אנו לא שומרים לעצמינו את הזכויות האלה, הרבה אנשים רוצים להשתתף בזכות העצומה של העירוב, לחזק את שמירת השבת, אבל זו עבודה קשה, לחפור באדמה, לצקת בטון ואפילו רק לשאת את העמוד הגדול למקומו. הפעם יש לך אפשרות לתרום למקום שאין מי שישלם את השיפוץ החשוב הזה, **העירוב שיעמוד שם בשנים הבאות, יזדקף לזכותך! בהצלחה.**

חיזוק מדברי בעל תשובה בקיבוץ על חוף הים

בשבועות אלו ממשכים בס"ד צוות מוקד העירוב, לסייע ולפעול רבות למען העירובים ברחבי הארץ. אחד מהמקומות שהגענו בשבוע האחרון, הוא קיבוץ חילוני שנמצא על חוף הים, ויש בו בעל תשובה איתן בדרכו, שגר שם כבר שנים רבות, וכעת הוסיף לקרב מבני המקום, וחשקה נפשו לעשות עירוב לכל הקיבוץ.

יש לציין שמדובר בבקשה שב"ה מגיעה בהרבה מקומות, וחלקם אף הצליחו לעשות עירוב טוב. שאלנו את האדם שבקיבוץ, האם יש עוד מישהו בקיבוץ שומר שבת. והוא השיב שיש מעט דתיים, אבל לצערנו מהטלטול אינם נזהרים, אבל הוא רוצה לזכות אותם ואת כולם.

דבר זה הוא חיזוק עבור כל אדם, גם אנו שואבים חיזוק מאנשים אלו, כיצד הם מצליחים לשמור על עצמם במקומות כאלו, ועוד להוסיף לשאוף להמשיך את הקדושה על כולם. איננו שואפים להיות בכזה מקום וכזה מצב, אבל ללמוד מכך למצב שלנו, שאנו גרים במקומות שיש קהילה חרדית, ונקודת הבחירה שלנו גבוהה, נדרש מאיתנו להתקדם במצב שלנו, לדאוג שיהדרו את העירוב במקום שאנו גרים, להשתתף מעט בתרומה חודשית, ולשים לב כשאנו נוסעים מרצוננו על מנת לנפוש או לשמחת חברינו, שלא נרד מההרגל הטוב בשביל שבת אחת של נוחות. יכול להיות שצטרף להישאר כל השבת בבית עם הילדים הקטנים, נתחלף ונצא בתורנות ולא כל המשפחה יחד, יהיה קצת קשה, אבל אנחנו נתעלה.

קשירת חוט העירוב מעל הבנין שיהיה בעמוד

כשהגענו לקיבוץ הוא קרא לנו אל ביתו, והראה לנו בשמחה איך עשה עירוב לחצר הבית, כדי שיוכל לטלטל אליה בשבת. אולם כאן היה דבר שצריך לחזור ולהשריש אותו, כדי שאנשים לא יטעו בו. בצד אחד העמיד קרש צמוד לגדר, חיבר עליו מסמרים, והחוט מעל העמוד, הכל כשורה, אבל בצד השני שמתחבר לבנין הוא קשר את החוט על הגג, וכך הבין שעשה עירוב כשר, כי החוט נמצא צד אחד על הקרש וצד שני על הבנין.

אבל הצורה הזו אינה כשרה, והבנין אינו במקום עמוד של צורת הפתח. והמקור הוא מדברי המשנה הראשונה במסכת עירובין, שאם המבוי רחב יותר מ"אמות, לא מועיל לו קורה לבד, אלא צריך לעשות צורת הפתח. והקשה המגן אברהם (סי' ס"ג ס"ק כ"ח) מדוע הקורה לבד לא נחשבת צורת הפתח, הרי זה כמו משקוף שיושב מעל שני הבנינים שבראש המבוי. ותירץ המג"א שמוכח מכאן שהכותל אינו כשר לעמוד של צורת הפתח, יש אחרונים (מקור חיים) שלמדו שהטעם משום שהכותל שהוא ארוך, הוא מחיצה ולא עמוד, ושיעור אורכו אם הוא ד' אמות או יותר פסול. ויש אחרונים (חזו"א) שנתנו טעם אחר משום שהעמוד צריך לבלוט ולסתום מקצת מהפתח, כעין פצימין, ורק ע"ז צוה"פ נחשבת מחיצה לגדור את הפתח. ויש נפק"מ ביניהם בהעמיד עמוד שווה עם עובי הקיר, ואכמ"ל. ועכ"פ במצב הנ"ל שקשר את החוט מעל הבנין, אין לחוט דין צורת הפתח, אלא צריך להוסיף עמוד לפני הקיר, או לחי שיהיה מכוון תחת החוט.

עירוב שעשה לחיים רחבות כדי להדר

יש להוסיף על הדין הנ"ל, שמבואר בדברי המקור חיים (במאמר תיקון עירובין) שלחי רחב בשיעור מסוים, אינו לחי אלא כותל. וכתב המקור חיים שהשיעור הוא ד' אמות, כמבואר בגמ' (עירובין דף ח) לענין לחי של מבוי, אבל החזו"א (סי' ע" ס"ק י"ח) חולק וסובר שאם אינו לכל אורך המבוי, ניתן להחשיב אותו ללחי דהיינו עמוד, [ומצד הענין שעמוד צריך לבלוט ולסתום, ניתן להתחשב בתחילתו של הקיר ששם הוא מתחיל את הסתימה של המבוי]. אבל כתב החזו"א שמתעם אחר יש להקפיד שהלחי לא יהיה רחב מדי, מחמת דאפשר דהוי פתחי שימאי, דהיינו שאינו כדרך הפתחים שעושים עמוד רחב ומשקוף צר. ושיעור רוחב הלחי, כתב החזו"א שלא יבלוט מכנגד החוט ולפנים, ג' או ד' טפחים. וכך מקפידים בעירובים השכונתיים, שהלחיים יהיו באופן שהלחי לא יבלוט מכנגד החוט ולפנים יותר מג' טפחים 24 ס"מ, או 28 ס"מ. [אבל אם הלחי ממשיך יותר בצד שמחוץ לעירוב אין בזה חיסרון, כי החלק שבחוץ אינו חלק מצורת הפתח].

בשבוע זה היינו בעירוב שכונתי, שרצו להדר ולעשות לחיים רחבות, ולפעמים יש בזה מעלה חשובה, כאשר הסתמכים על חוט גבוה או ככל חשמל, ואין את המכשיר המיוחד למדוד את מקום החוט, אז אם הלחי רחב, יש יותר סיכוי שהוא יהיה מתחת החוט. אבל כאמור מפסידים את הדין שכתב החזו"א, דאפשר דהוי פתחי שימאי.

לחיים רחבות מקרשים שנמצאו זרוקים

לעומת זאת עסקנו השבוע בעירוב עירוני באחת הערים, שהיתה צורת הפתח שעברה מעל מתחם סגור שמשמש את חברת החשמל, וכיון שהמתחם סגור מד' רוחות, הוא רשות בפני עצמו, והוא מחלק את הפתח ולדעת כמה פוסקים הוא פוסל אותו כי בכל צד נותר רק חצי פתח הפתרון

לחיים רחבות לפני הגדרות שתחת החוט

לכך הוא להוסיף לחיים על הגדרות של המתחם מהצד החיצוני, ושהיו מכוונים תחת החוט, ואז נעשה לשני פתחים נפרדים, אחד לפני המתחם ואחד לאחוריו. כדי לתקן את הדבר חיפשנו קרשים שהיו זרוקים באזור, ומצאנו רק שני קרשים מתאימים בגובהם, אלא שהרוחב שלהם הוא יותר משמונה טפחים. מדדנו את המקום המדויק של החוט בעזרת מכשיר המדידה (הקבוק), ועשינו סימן עם קשירת סרט, והעמדנו את הקרשים באופן שרוב הקרש מחוץ לעירוב, ומהחוט ולפנים יש פחות מג' טפחים.

צורת הפתח מקירות התעלה הגשר

נסיים את הנושא בשאלה שהתעוררה לנו בהלכה זו בימים אלו בעיר דימונה, שנתבקשנו לתכנן פתרון לעירוב, ובאחד מהמקומות היתה גדר טובה וארוכה, שהיה כדאי להשתמש בה לעירוב, אבל מתחת הקרקע עברה תעלת מים שיש מעליה כמו גשר, שמתחת הגשר התעלה פתוחה מהחלק שבתוך העירוב, למקום שמחוץ לעירוב, וזה פירצה שצריכים לעשות בה צורת הפתח. ואע"פ שמעל הגשר יש מחיצה, זה לא עוזר לסגור את התעלה שהיא כביכול קומה מתחתיה. אך הסתפקנו אולי ניתן להחשיב את הקירות של התעלה לצורת הפתח, כיון שיש קירות ותקרה, ויש בתעלה גובה י' טפחים.

האם תעלת מים תחת גשר קנה נחשב צו"פ

והנה היו שם כמה שבילים, ויש חילוק ביניהם. בצד הימני והשמאלי, היו קירות שממשיכות מחוץ לגשר, ודינם ככותל שאינו נחשב עמוד, וצריך להוסיף שם עמוד. אבל השבילים שבאמצע לכאורה הם צורת הפתח כשרה, קיר מכאן וקיר מכאן ותקרה מעליהם. ואע"פ שהקירות שתחת הגשר בתוך השביל, אורכם יותר מד' אמות, וכתב המקו"ח שכותל ד' אמות אינו כשר ללחי. יש לחלק שזה דוקא כאשר החוט נמצא לא בתחילת הכותל [ואז יש בקיר שיעור מבוי לפני החוט]. או כמו במבוי שבמשנה, שהכתלים שבצדדים הם שטח העירוב, אבל במקרה זה אפשר לומר שכל התעלה והשביל כולו הוא פתח ארוך, ובתחילת הכניסה לתעלה זה כמו פתח. והדבר דומה לחומה רחבה שיש בה שער, כמו שער האשפות בכניסה לעיר העתיקה בירושלים, שגם אם יש בו ד' אמות, הרי זה פתח רחב, ויש לעיין בזה.

מבצע לשבוע שמסיימים דף היומי: הקרנה חינוך של מצגת נחלת משה, לקבוצות ושיעורי דף היומי שלמדו עירובין בלבד, ולאחר הרשמה אצל הנציגים. ב"ב 0548483320, ירושלים 0583248468.

לשיעורי הדרכה דיגיטליים - מכון הלכה למעשה - A532534735@GMAIL.COM